

به نام خدا

کهن دیار نامق

خاطرات احیای مسجد جامع نامق با نگاهی به
جغرافیای تاریخی و اماکن مذهبی آن
کاری از سرهنگ ابوالقاسم صدیقی نامقی

سرشناسه	صديقي نامقي، ابوالقاسم
عنوان و نام پديدآور	کهن ديار نامق : خاطرات احياي مسجد جامع نامق با نگاهی به جغرافياي تاريخي و اماکن مذهبي آن
مشخصات نشر	مشهد: نسيم آفتاب، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهري	۱۹۲ص: نمودار ؛ س.م. ۵/۱۴×۲۱
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۶۸۹۴-۱۷-۱
وضعيت فهرست نويسي	فياي مختصر
يادداشت	فهرستنويسي کامل اين اثر در نشانی: http://opac.nlai.ir قابل دسترسي است.
يادداشت	کتابنامه: ص. ۱۷۵.
عنوان ديگر	خاطرات احياي مسجد جامع نامق با نگاهی به جغرافياي تاريخي و اماکن مذهبي آن
شماره کتابشناسي ملي	۳۸۱۲۸۹۷

نام کتاب: کهن ديار نامق

مؤلف: سرهنگ ابوالقاسم صديقي نامقي

حروف چيني و صفحه آرايي: منصوره بقايي

ويراستارفتي: حسن طاهري نامقي

عکاس: سيد حسن هدايتي

طراح جلد: فريده مشيري

ناشر: نسيم آفتاب

چاپ: شرکت چاپ زرغام خراسان (۳۸۴۰۳۳۶۵ ۳۸۴ ۰۵۱)

قطع: رقعي

تيراژ: جلد / سال انتشار: ۱۰۰۰ نسخه / ۹۴

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۸۹۴-۱۷-۱

قيمت: ۱۳۵۰۰ تومان

(درآمد حاصل از فروش اين کتاب وقف ساخت مهمانسرايي در نامق گرديده است)

فهرست

۵	پیش گفتار:
۱۳	نامق یعنی چه؟:
۱۶	نامق کجاست؟:
۱۹	فرهنگ:
۲۳	وضعیت جغرافیایی نامق:
۲۵	وضعیت توپوگرافی:
۲۶	سریش:
۲۷	کندور:
۲۷	گون:
۲۸	بنه:
۲۸	خریج:
۲۹	سل:
۲۹	گوش بره:
۴۰	آب و هوا:
۴۹	راه‌های رفتن به نامق:
۵۰	گاو به تخته می‌بندند:
۵۱	ارتفاعات معروف نامق:
۵۳	مکان‌های دیدنی:
۵۴	شیخ احمد جامی نامقی:
۵۹	آثار شیخ احمد جامی:
۶۵	دره سر کاریز:
۶۵	کمر قلعه:

۶۶		حوض مرغابی:
۶۶		وجه تسمیه‌ی نامق:
۷۵		مسجد جامع نامق:
۸۸		تکیه امام علی (ع):
۸۲		حسینیه نامقی‌ها:
۹۲		اساسنامه:
۱۴۲		ماهی آبگیر نامق:
۱۵۰		ماهی آبگیر:
۱۶۴		مسجد جامع چند صد ساله‌ی نامق:
۱۷۰		بعضی اصطلاحات نامق:
۱۷۵		کتاب نامه:

www.ketab.ir

پیش گفتار

به نام خداوند جان و خرد کزو برتر اندیشه برنگذرد

بسیاری از مظاهر زندگی در میان ملت‌ها به سوی یکسانی و وحدت می‌رود؛ نوع زندگی، آداب معاشرت، شکل خانه‌ها، لباس پوشیدن، مسافرت، ورزش، چگونگی تحصیل علم و...

در عین حال هر ملتی می‌خواهد فرهنگ خود را حفظ کند، با فرهنگ خود زندگی کند، فرهنگی دیگر را مسلط بر فرهنگ خود نبیند. امروز شعار مردم جهان این است: من می‌خواهم مانند تو زندگی کنم ولی شعایر و فرهنگ خود را حفظ کنم. توجه به هویت فرهنگی هیچ‌گاه در تاریخ جهان تا این حد با نگرفته بوده است. در این میان عناصر پر قوت و درخشان فرهنگی، اهمیتی خاص پیدا می‌کند هر ملتی به آنچه از فرهنگ دارد می‌نازد و در حفظ و ارائه‌ی آن می‌کوشد.

فرهنگ، مجموعه‌ی ارزش‌ها، آداب و رسوم، باورها و برداشت‌هایی از پدیده‌های مختلف مادی و معنوی است اگر همین باورها، تصورات و آداب با خلق دینی و اسلامی همراه باشد فرهنگ جامعه‌ی اسلامی پدید خواهد آمد. مهم‌ترین بستر فرهنگ‌آفرینی را می‌توان در این کانون عظیم جستجو

نمود. مساجد، همواره تأثیر زیادی در حفظ و ترویج دین و تقویت رابطه‌ی بشر با خدا داشته‌اند و بزرگ‌ترین سرمایه‌ی مسلمانانند. اگر چه مسلمانان در آبادی و عمران مساجد کوشا بوده و هستند اما در حقیقت مساجد هم به مسلمین و دین خدمت نموده‌اند و چه بسا دینداری ما، مدیون این مکان مقدس است. تاریخ تمدن اسلامی به روشنی گواهی می‌دهد که بهترین بناها در طول تاریخ، بناهای مذهبی و در رأس آن‌ها مساجد است که با انواع نقشه‌های پیچیده‌ی مهندسی و با بهترین طراحی‌ها همراه بوده است. از سوی دیگر مساجد و مکان‌های مذهبی، انواع تمدن‌ها و پیشرفت‌های گوناگون علوم و صنایع را به نمایش گذاشته‌اند. مسجد جلوه‌گاه انواع هنرهای قدسی است، هنرهایی که توأم با شهود و معرفت است نه از روی هوس و شهوت. هنر دینی و قدسی، هنر فطری است و زبان و پیامش با فطرت انسان هم سخن است و نیازی به شرح و توضیح آن نیست. مسجد محل حضور مداوم مؤمنان و بندگان خداجویی است که برای رسیدن به سعادت و کمال، مأوی گرفته‌اند تا در خانه‌ی معبودشان به آن مقصد برسند و از هر اقدامی که برای پیشبرد آن اهداف لازم است دریغ نورزند و برای تبیین و ترویج معارف والای دین الهی تلاش نمایند و با نثار جان و مالشان در این راه از آن محافظت کنند.

بنابراین مسجد چون یک مکان مذهبی است و رسالت‌های مهمی را در جامعه اسلامی بر عهده دارد ضروری است برای

رسیدن به این اهداف، مدیریت صحیح و مناسب داشته باشد. تربیت و آموزش، تزکیه و هدایت، هدف مساجد و در رأس امور آن است. رسیدن به این اهداف نیاز به برنامه‌ریزی، تقسیم کار و تعیین وظایف دارد. وجود مساجد فراوان در سرتاسر جهان، بیانگر عشق و علاقه‌ی وافر مردم به دین و دیانت، بیداری فطرت، ایثار و ایمان، اخلاق، تعاون و همدلی است. مساجد موجود ارمغان نیکان گذشتگان ماست که این صدقه‌های جاریه را در عصر خویش بنا نمودند و رعایت جمعیت، زمان، نیازها و محیط را مورد توجه قرار دادند. لذا اکنون هم باید همه‌ی جوانب مزبور در احداث و ساخت و ساز این مکان‌های مقدس صورت گیرد تا این ارمغان‌ها برای نسل جدید و بعد، عشق و هنر و سبک عصر خویش را نمایان سازند. ما مسلمانان باید همواره پیگیر احیای این سنت و سیره‌ی پیشوایان برگزیده‌مان باشیم و بیش از پیش رویه‌ی صادقانه و بجای گذشتگان را رونق بخشیم و ادامه دهیم.

جای مسرت و مباهات است که فرزندان برومند عالم عالیقدر مرحوم شیخ محمد صدیقی یعنی خطیب توانا و فرهیخته، دلسوز و عاشق نامق جناب سرهنگ صدیقی به نگارش و تألیف مجموعه‌ای مشتمل بر تاریخ، جغرافیا، فرهنگ، مکان‌های مذهبی منسوب به نامقی‌ها و معرفی شخصیت‌های مؤثر روحانی، خدمتگزار و هنرمند نامقی پرداخته‌اند و ضمن ادامه‌ی راه آن عالم عالیقدر، عهده‌داری مدیریت هدایت نامقی‌ها و بسیج نیروها و

بکارگیری امکانات را در جهت درست، عملاً دستمایه‌ی همت والای خویش قرار داده‌اند.

ضمن آرزوی توفیقات بیشتر و روزافزون برای ایشان، امیدوارم این مجموعه مورد استفاده‌ی هم‌ولایتی‌های عزیز نامقی قرار گیرد و برای معرفی کهن دیار نامق به همگان سودمند افتد و وجهی که از فروش این کتاب حاصل می‌شود مطابق آرزوی نگارنده و مؤلف محترم سرمایه‌ی اولیه‌ی ایجاد مهمان‌سرایي در نامق و صدقه‌ی جاریه‌ای برای آن سرور ارجمند و مرحوم والدشان باشد. لازم به ذکر است که تنها ویرایش فنی این اثر در اختیار ویراستار بوده و مسئولیت صحت و سقم محتوایی و ساختاری آن برعهده‌ی نویسنده محترم می‌باشد.

ضمناً نگارنده‌ی محترم اذعان دارند که چون دراین زمینه پیشگام بوده اند قطعاً این کتاب خالی از خطا و عاری از لغزش نیست و از دوستانی که گامهای بعدی را در این مورد بر خواهند داشت انتظار می‌رود که آثار پخته‌تر و کم‌خطاتر بنگارند و برای آنان آرزوی توفیق می‌نماید

والسلام علی من اتبع الهدی

۹۲/۶/۱ حسن طاهری نامقی

تقدیم به ارواح طیبه تمامی آزاد مردان و آزاد زنانی که در مشکلات و سختی های زندگانی در روستای نامق همچون قلّه ی سر سفیدال صبور بوده مقاوم و پا بر جا ماندند و سرانجام در قبرستان نامق آرمیدند . و تقدیم به روح پدر و مادرم حجت الاسلام کربلایی شیخ محمد صدیقی و بی بی صدیقه موسوی نامقی که مرا نامقی تربیت کردند . و تقدیم به حضور سبز تک تک خواهران و برادران نامقی در هر کجای ایران اسلامی که زندگی می کنند. بر خود لازم میدانم به مصداق روایت من لم یشکر المخلوق لم یشکر الخالق ، شکر و قدردانی خود را از تلاش و زحمات عزیزانی که در گردآوری اطلاعات، عکسها، اشعار، تدوین، اصلاح و ویرایش مطالب این کتاب نقش بسیاری داشته اندو یا از راهنمایی آنها استفاده کرده ام صمیمانه تشکر کنم. با اینحال از استاد دکتر محمود فتوحی رودمعجنی که متحمل زحمت تورق این اثر و رهنمودهایی عالمانه و ارزشمند گردیده اند و استاد حسن طاهری نامقی که مسئولیت ویراستاری را بعهده داشتند و زحمات بسیاری در جمع آوری دقیق این مجموعه داشتند. همچنین برادر عزیزم آقای امیرمضانیان نامقی که در چاپ و نشر این کتاب مرا یاری نمودند سپاسگذاری میکنم. سعادت و سر بلندی شما را از خداوند منان خواستارم .

سر هنگ ابوالقاسم صدیقی نامقی

تقدیم به ارواح طیبه تمامی آزادمردان و آزاد زنانی که در مشکلات و سختی های زندگانی در روستای نامق همچون قلّه ی سر سفیدال صبور بوده مقاوم و پا بر جا ماندند و سرانجام در قبرستان نامق آرمیدند . و تقدیم به روح پدر و مادرم حجت الاسلام کربلایی شیخ محمد صدیقی و بی بی صدیقه موسوی نامقی که مرا نامقی تربیت کردند . و تقدیم به حضور سبز تک تک خواهران و برادران نامقی در هر کجای ایران اسلامی که زندگی می کنند. برخود لازم میدانم به مصداق روایت من لم یشکروالمخلوق لم یشکر الخالق ، تشکر و قدردانی خود را از تلاش و زحمات عزیزانی که در گردآوری اطلاعات، عکسها، اشعار، تدوین، اصلاح و ویرایش مطالب این کتاب نقش بسیاری داشته اند و یا از راهنمایی آنها استفاده کرده ام صمیمانه تشکر کنم. با اینحال از استاد دکتر محمود فتوحی رودمعجنی که متحمل زحمت تورق این اثر و رهنمودهایی عالمانه و ارزشمند گردیده اند و استاد حسن طاهری نامقی که مسئولیت ویراستاری را به عهده داشتند و زحمات بسیاری در جمع آوری دقیق این مجموعه داشتند، همچنین برادر عزیزم آقای امیرمضانیان نامقی که در چاپ و نشر این کتاب مرا یاری نمودند سپاسگذاری میکنم. سعادت و سر بلندی شما را از خداوند متان خواستارم .

سر هنگ ابوالقاسم صدیقی نامقی

«سال‌ها پیش بود یادم هست
 شاد و خندان بدون غصه و غم
 غافل از سرعت گذشت زمان
 از ورای دریچه‌ی قلبم
 سال‌ها این چنین ز عمر گذشت
 روزی اندر میان آینه‌ای
 بر کمان قد و سفیدی موش
 صورتش تفته و چروکیده
 گویی از آمدن پشیمان بود
 خسته و ناامید و تنها بود
 بی صدا با دلم سخن می‌گفت

که جوانی گریزپا بودم
 سر ز شادی به عرش می‌سودم
 شاد بودم به خلق خندیدم
 لذت عمر جاودان دیدم
 ارزش عمر را نفهمیدم
 پیرمردی سپیدمو دیدم
 زیر لب زیرکانه خندیدم
 در نگاهش هجوم غم دیدم
 آه سردش گواه آن دیدم
 از نگاهش به خویش لرزیدم
 گویی آن پیرمرد من بودم^۱
 «ابوالقاسم صدیقی نامقی»

نامق گمان مبر که تو از یاد رفته‌ای چون شیر پیر در دل این کوه خفته‌ای
 «غلامرضا رضانی»

زادگاه من = وطن کوچک من ، تو پاره‌ی تن ایران عزیزی
اگر چه مظلوم واقع شده و در انزوا مانده‌ای. اما صبور باش که فرزندان
تو فراموش نکرده‌اند، دیر یا زود تو را آباد خواهند کرد.

بسم الله الرحمن الرحيم

به نام خدای رحمتگر بر آفریدگان و رحمتگر خاص بر ویژگان
آغاز می‌کنم همان خدایی که:

نه مرکب بود و جسم نه مرنی نه محل
بی شریک است و معانی تو غنی دان خالق
یا رب بر آستان خود این دلشکسته را دریاب
کو آستین بفشانده است ماسوای تو را
(شهریار)

ملکا ذکر تو گویم که تو پاکی و خدایی
تو حکیمی تو عظیمی تو کریمی تو رحیمی
بری از خوردن و خفتن بری از شرک و شبیهی
نتوان وصف تو گفتن که تو در فهم نگنجی
لب و دندان سنایی همه توحید تو گوید
مگر از آتش دوزخ بودش روی رهایی
(گزیده‌ای از شعر سنایی غزنوی)

و در تعریف نامق از آقای غلامرضا رمضانی

ز نامق من سخن گویم که در خاکش گهر دارد
ز هر مثقال خاکش یک جوانی با هنر دارد
بگویم من سخن از مردمی باهوش و با فرهنگ
که هر جا نامقی باشد نهالی پرتمر دارد
عظمت دنیا به گونه‌ای است که شناخت تمامی نقاط آن، برای
انسان با این عمر کوتاه و حافظه‌ای اندک و نه چندان خوب، ممکن و
میسر نیست. یعنی هر کسی می‌تواند فقط محدوده‌ی معینی از آن را

بشناسد که صد البته آن هم به نسبت میزان تردد و رفت و آمد آن‌ها متفاوت است و مثلاً اگر دو نفر در یک کشور زندگی کنند، آن که بیشتر مسافرت کرده یا مطالعه‌ی بیشتری نموده، در مورد آن کشور آگاهی بیشتری دارد. در نتیجه خیلی از افرادی که مثلاً در شهری مثل کاشمر زندگی می‌کنند، ممکن است هیچ‌وقت ندانند شهرستان کاشمر چند روستا دارد و یا مشخصات آن‌ها چه و فاصله‌ی آن‌ها از شهر چقدر است.

مگر با مردم آن روستاها نشست و برخاست یا داد و ستدی داشته باشد که این خود نوعی مطالعه است. بر مبنای همین پندار از دیگر هموطنانی که در جای جای ایران اسلامی زندگی می‌کنند گله‌ای نداریم اگر نامق را نمی‌شناسند.

این وظیفه‌ی ما مردم نامق است که به مصداق مثل معروف (عطر آن است که خود بپوید) مانند اغلب آنهایی که شهر و دیار خود را معرفی می‌نمایند، ما هم زادگاه خود را معرفی نماییم و به دیگر هموطنانمان بشناسانیم. درست مانند خدمات و کالایی که عرضه‌کننده و فروشنده، با تعریف و توصیف کالا و خدمات خود آن را معرفی می‌کند و می‌شناساند.

ما مردم نامق هم ضمن عرضه‌ی خدمات خود در اکثر شهرهای وطن عزیزمان ایران، سعی در معرفی این مکان یعنی روستای کهن و تاریخی نامق داریم تا دیگر هموطنان در مورد این گوشه از کشور